

Najboljše črtice
literarnega natečaja Nedelje 2020

I Z B R A N A   B E S E D A

Stefan Reichmann **Ob Dravi** 2020

Fotografije

Stefan
in Hanzi
Reichmann

MARTIN KUCHLING

Zakaj si prišel?

1. NAGRADA

MARTIN KUCHLING

Zakaj si prišel?

»**P**ovej, zakaj si pravzaprav prišel?«
Vprašanje mi je bilo nerodno, ker nisem vedel, kaj bi mu odgovoril, čeprav sem bil prej tuhtal dan in noč o pametnem izgovoru. Resnice mu vsekakor nisem mogel povedati, saj mu nisem mogel vreči v obraz, da so me poslali, da ga opazujem, da ga nadziram in poročam o tem, in da bodo na osnovi moje ekspertize – kako strašna beseda! – odločili, ali ga je treba zapreti v norišnico ali pa lahko naprej živi tu svoje samotarsko življenje. Tu gor k njemu ni zlahka zašel nihče. Se poštarja ni bilo več blizu, odkar ga je nekoč, ko mu je bil prinesel pošto o ukinitvi državne finančne podpore, skoraj mahnil s sekuro. In tistim nekaj letoviščarjem, ki so se poleti pojavili tu v naših krajih, so že v gostilnah in penzionih ob prihodu sva-reče žugali s prstom, da se izogibajo tiste samotne hiše tam v hribih.

Zajemal je iz skledе mleko in vanj nadrobljen črn kruh, ki si ga je sam pekel v stari krušni peči. Ob vznožju mu je ležal pes, ogromna črna zverina, ki je vsakič, če sem se le premaknil na majavem črvivem stolu, v svarilo zarenčala z globokim odločnim zvokom.

»Ne mara te,« je izustil med dvema žlicama in namignil na črno beštijo, ki je v tem hipu zazehala in pokazala vrsto spoštovanja vzbujajočih ostrih čekanov. Ker sem bil lačen in sem le stežka gledal, kako je zadovoljno nosil v usta v mleku namočen kruh, sem previdno vprašal: »A lahko imam kozarec vode?« Jedel je dalje in šele po treh požirkih mleka zahteval: »Najprej povej, zakaj si prišel!«

»Z mamо sva se pogovarjala o tebi,« sem začel svojo namišljeno zgodbo, »pa mi je predlagala, da bi bil mogoče za nekaj

dni ali kakšen teden lahko pri tebi, zdaj v počitnicah. Saj smo si sorodni je dejala.« Mama je bila v moji zgodbi njegova sestrična. »Sorodni?« se je nasmehnil. »Saj te ne poznam, prvič te vidim. Kakšno sorodstvo pa naj bi to bilo?«

»No,« sem previdno skušal razlagati, »saj si mi neke vrste stric, moja mama je tvoja sestrična,« sem lagal naprej. »Tvojega strica si lahko nekam vtakneš,« je dejal preprosto. V potrdilo je žlica zaškrtnala po emajlirani na pol potolčeni skledi. Ko je odložil žlico, se mi je zazrl v obraz. Jasno sem videl, da mi ne verjame, niti vprašati me ni hotel, kdo je moja mama, da bi si lahko ustvaril kakšno sliko o meni. Vseeno mu je bilo, kaj mu bom natvezil, že tako je odločil, da bodo to same laži. Njegov z dolgimi kocinami poraščen obraz je bil videti koščen, čelo je nekako izstopalo, bolščalo naprej, oči pa so drobne ležale v globokih jamah, dodatno zakrite od košatih obrvi. Njegov pogled me je premeril, kot da bi hotel dognati, komu izmed njegovih sorodnikov bi bil lahko podoben. Ampak verjetno sploh ni imel več kake predstave o svojem sorodstvu. Pravili so, da živi že več ko dvajset let sam zase tu sredi gozda in ne pusti nikogar blizu. Kvečjemu da sam stopi do kakšnega kmeta v okolici, da se oskrbi z najnujnejšimi živili. Poštar mi je pravil, da je še nekaj let nazaj hodil k njemu s pošto, da se je celo kdaj ustavil pri njem tudi brez pošte, če je bil namenjen h kakemu kmetu v bližini in ga je pot privedla mimo. Skupaj sta popila kozarec mošta in izmenjala nekaj besed. Ko mu pa je takrat prinesel tisto usodno pošto, je bilo na mah konec njunega prijateljstva. Poštar je prišel mimo, ko je on ravno cepil drva pred hišo. Z močnim zamahom je zasadil sekuro v les, vzel pismo

iz njegovih rok in ga na kraju samem odprl in prebral. Potem pa, tako poštar dalje, da je brez besed izruval sekuro in se spravil nadenj s kletvijo »S tako pošto hodiš k meni, ti baraba prekleta! Ti bom že dal!« Poštarja je dobesedno skoraj kap, ko se je z dvignjeno sekuro zagnal proti njemu. Še pravkar si je bil v vročem dopoldnevu obrisal znoj s čela in stopil v senco stare hruške, ko ga je že v naslednjem hipu kar samo od sebe zaneslo tja proti majhnemu rumenemu mopedu, s katerim se je poleti vozil naokoli. Z ob strani bingljajočo torbo je skočil nanj in ga pogнал po hribu navzdol. In od takrat mu je pošto puščal nižje spodaj ob razpotju, najprej v deblu votle smreke, pozneje v zanj tam postavljenem poštnem nabiralniku.

»Takšen je ta tip, kar pazi se!« so bile poštarjeve besede, ko sem mu povedal, da se spravljam gor k njemu. Zdaj sem mu sedel naproti in razmišljal o tem, kaj bi počel z mano, če bi spoznal, zakaj sem v resnici prišel. »V Gradcu študiram pravo, pa se mi je malo zataknilo,« sem ponovno zagnal svojo laž. »Mama meni, da naj malo zamenjam okolje, da pridem spet na druge misli. In tako se je spomnila tebe, ker živiš tu v taki ... samoti.« Na tihem sem si mislil podrtiji. Kajti bajta je res že ležla na kupe in vsepovsod je ležala naokrog ropotija. Premišljeval sem, koliko star je on pravzaprav. V sedemdesetih letih preteklega stoletja je zaslovel z eno samo knjigo, ki jo je v slovenščini napisal po tako imenovanem Ortstafelsturmu in ki so jo nato podprli vsi znani in znameniti pisatelji države, tako da je potem hodil na branja po raznih mestih in sosednjih državah in ga je založba skušala promovirati kot neke vrste glavnega pisatelja. Če se te hvala enkrat prime, se ti klanjajo vsi,

Hanzi Reichmann
Želuče 1990

to je naravni pojav. Le tu doma na deželni ravni so ga kislo držali na distanci, ker se po eni strani niso hoteli zameriti onim norcem, ki so takrat podirali krajevne tabele in ker jim je bila po drugi strani vsakršna solidarnost s koroškimi Slovenci, s temi rogovileži, nemirneži in nezadovoljivimi elementi sama po sebi sumljiva.

»Kdo pa je tvoja mama?« Je nazadnje le vprašal in me fiksiral s pogledom, ko da je hotel videti, če bom le trenil z očmi v napačnem trenutku. Predstavljal sem si, da bi v tem primeru segel v predal mize in brez obzira zamahnil po meni z nožem, ki ga ima zagotovo tam pripravljenega za tako priložnost. Kar se da mirno in ne da bi za hip preusmeril pogleda, sem povedal ime svoje namišljene mame, za katero sem zanesljivo vedel, da je res njegova sestrična, na kar je čisto narahlo pokimal bolj sebi kot meni. Oddahnil sem si. Le pes je za hip privzdignil glavo in me ošinil z bežnim pogledom ter kratko zarenčal. Kot da je zavohal mojo laž!

Nekako je bil s tem led prebit in dobil sem skodelico toplega – kozjega! – mleka pa kos na pol trdega kruha. »Če boš tu,« je nato nadaljeval, »boš moral tudi kaj delati, in če boš pridno delal, boš lahko dlje časa tudi tu. Samo, da mi ne greš na živce s kakšnim brezsmiselnim čvekanjem ali z neumnimi vprašanji!« To je bilo dovolj jasno svarilo, v obrambo sem skomignil z rameni in iz skleda zajel žlico mleka. Na to se bo treba navaditi, me je prešinilo, kajti kozje mleko je po sebi že izziv, če ga nisi vajen! »Nič ne bom sitnaril,« sem rekel, »ti kar povej, kje ti lahko pomagam.«

Naslednje jutro sem še ležal v postelji, ko so se neke zadirale koze. Bilo jih je več, to sem hitro razložil, in zdelo se mi je, da so kar za zidom, ob katerem je bila

postavljena moja postelja. To je bilo tudi res, kot sem potem videl, ko sem po zajtrku – kozje mleko z nadrobljenim kruhom – stopil malo okrog hiše. Na zadnji strani je bil majhen prizidan hlev, v katerem sta stali dve kozi in sta po nastilju skakala dva kozlička. Začela sva popravljati ograjo za kozjo pašo, ki je bila nenavadno visoka. Potem sva po gozdu nabirala suhljad, spravljala odpadle veje ali polomljena manjša drevesa. Vse samo z ročno žago in sekuro. Nisem spraševal, ali je gozd njegov, to bi gotovo že spadalo pod neumna vprašanja. Poleg tega je tako samoumevno segal po tem lesu, da je ali bil njegov lastnik ali pa se je požvižgal na take malenkosti. Moram priznati, da me je delo kar utrudilo, kajti v nasprotju z njim, ki je bil kljub starosti žilav in miščast, sam fizičnega dela nisem bil dosti vajen. Zvečer sem prešteval žulje in ugibal o mišicah, kitah in kosteh, ki sem jih na svojem telesu začutil prvič. Pri večerji nisva kaj dosti govorila, jaz sem se bal vsake nepotrebne besede, on pa ni kazal zanimanja za mojo osebo, ne za to, kaj me je zaneslo tu sem. Preden sem legel, sem si zapisal prve vtise o njem, o njegovi zaprtosti in zaverovanosti vase, o samoumevnosti, s katero se je gibal, in o tem, da se je ves čas na glas pogovarjal s psom, medtem ko je meni namenil le kakšno bežno besedo, s katero mi je pojasnil kakšno delo, ki ga je bilo treba opraviti. Zaspal sem hitro in spal kot ubit do prvega petelinjega petja, ko se je zunaj šele danilo. Oblekel sem se in stopil ven v hladno jutranji zrak ter šel za ponovnim petelinjim petjem proti hlevu. Pretekli dan kur nisem bil opazil in zdaj sem si hotel ogledati živali. Toda še preden sem dospel do hleva, so se hlevska vrata odprla in stopil je ven s puško v roki. Hitro

sem se stisnil ob hišni zid in se zadensko pomikal za vogal. Ko sem previdno poškilil okrog vogala, sem ga videl stopati po travniku pod hišo proti gozdnemu robu s puško v roki. Pes je zvesto capljal ob njem. Ko sem si nato v hlevu ogledal kure in koze, ki so še dremale v svojih stajah, je odjeknil strel nekje pod travnikom in kmalu nato še eden. Bil sem radoveden, kaj je uplenil. Ampak ni ga bilo nazaj. Sonce je že vzšlo, koze so postale nemirne in se kar naprej zadirale. Premišljeval sem, ali je ustrelil najprej psa in potem še samega sebe in ju bom oba našel v krvi? Nisem si upal od hiše proč. Spekel sem si dve jajci na oko, si skuhal kavo in vse skupaj s kruhom pojedel zunaj ob mizi pod hruško, od koder sem imel dober razgled po pobočju in bi ga v vsakem primeru videl že zdaleč. Ampak ni ga bilo. Nekaj časa sem prislusnil ptičjemu petju, potem sem malo zadremal v soncu. Prebudil me je hladen dotik pasjega gobca na roki. Ko sem prestrašen odprl oči, je črna zverina spet zarenčala. Smejal se je in ga poklical proč od mene. Šele zdaj sem ga videl stati pred mizo, čez ramo mu je visela polovica srne. Morda je medtem zaklal kozo, me je prešinilo. Ampak še preden sem lahko kaj vprašal, je sam začel razlagati in medtem položil polovično srno – zdaj sem videl celo glavo z odprtimi očmi – pred mene na mizo. »Imam soseda, pri katerem dobim nekaj nujnih stvari in pri katerem lahko tudi kdaj telefoniram, če je treba. Zato mu kdaj pa kdaj dam pol koze ali pol srne. Danes sem telefoniral. In veš kam sem poklical?« Izzivalno me je pogledal. »Poklical sem svojo sestrično in jo vprašal, kaj je s tabo? In veš kaj mi je rekla? Da nima sina in da te ne pozna!«

Ob teh besedah je mehanično začel tlačiti naboj v puško, enega in še enega in še enega ... Pogoltnil sem in oprezal naokrog, kam bi se pognal. »Ne vem, ali ona laže ali pa ...«.

Butnil sem pokonci, prevrnil mizo s srno vred, da je moral za korak odskočiti. Pognal sem se po travniku navzdol. Samo da dosežem prvo grmovje in potem gozd, me je prešinilo. V tem hipu je odjeknil strel. Zakotalil sem se po bregu navzdol, in med padanjem in kotljenjem ugibal, ali sem zadet in kje. Ničesar nisem čutil, a vedel sem, da šok prekrije sprva vso bolečino, da najprej telo deluje naprej kot vedno in šele potem ... Samo še nekaj metrov do grmovja! Na vsem lepem mi je zmanjkalo zamaha in obležal sem stegnen na hrbtu, in sicer tako, da je bila glava spodaj, noge pa zgoraj in sem lepo videl gor do hiše. In v hipu sem dojel situacijo, bilo je kot zamrznjena slika: Stal je zgoraj pred hišo z dvignjeno puško in še enkrat sprožil proti nebu. Videl sem, kako se je pokadilo iz cevi in slišal sem njegov nori krah in šele potem strel. Pes je sedel ob njegovih nogi s postavljenimi uhlji in zdelo se mi je, da se celo on reži proti meni. In še enkrat je sprožil in zavpil za mano: »Pa pridi še kdaj!« Potem je postavil mizo nazaj, pobral srno s tal in izginil v hiši. Jaz pa sem se pobral in jo odkuril takšen, kakršen sem bil, brez svojih stvari brez svojih zapiskov. V svojo ekspertizo pa sem zapisal, da ni nevaren, samo ga je treba pustiti pri miru. Tako sem se mu hotel oddolžiti za to, da me ni počil tam sredi divjine in zagrebel za prvim ovinkom, čeprav bi to gotovo zlahka storil, če bi hotel!

Izlet s Tonijem in Tobijem, 1980

MARTIN KUCHLING

Zakaj si prišel?

O AVTORJU

Martin Kuchling,

rojen 1970 v Celovcu, je odrasčal v Štriholčah v občini Velikovec, kjer je obiskoval ljudsko šolo na Želinjah. Zatem je osem let obiskoval Slovensko gimnazijo v Celovcu, kjer je leta 1989 opravil zrelostni izpit. Po opravljeni maturi je nekaj časa študiral primerjalno književnost ter slovenščino na celovski univerzi. V tem času je veliko pisal in objavjal v raznih revijah na Koroškem in v Sloveniji (Celovski zvon, Nedelja, Mentor, Razgledi, Nova revija, ...). Od leta 1998 do leta 2006 je živel v Gradcu, od leta 2006 dalje spet v domačih Štriholčah na Koroškem. Dela pri Krščanski kulturni zvezi v Celovcu. Piše liriko in (v zadnjih letih pretežno) prozo. Doslej je objavil štiri knjige (glej spodaj); v poletni prilogi tednika Nedelja sta bila v nadaljevanjih objavljena romana Stopinje v prazno (2011) in Ko se mačke ženijo (2015). Lani je Kuchling prejel prvo nagrado na Nedeljinem natečaju za najboljšo črtico.

DELA:

Okamenela sled: pesmi. Celovec: Drava, 1998.
Iskanje Nataše: roman. Celovec: Drava, 2000.
Umor v zaspanem mestu, Mohorjeva založba 2009.
Ko se mačke ženijo, Mohorjeva založba, 2016

O FOTOGRAFIJAH

Letošnje poletno branje najboljših črtic z literarnega natečaja Nedelje ilustrira s svojimi fotografijami Stefan Reichmann. Takole pravi: »Že v teku fotografiranja za moj projekt Hometown sem pa imel idejo, da bi svoje slike kombiniral s slikami mojega očeta Hanzija, ker je on tudi vedno spet dokumentiral vaško življenje oziroma Želuče. Za vsako izdajo bom izbral slike iz moje serije Hometown in slike mojega očeta. Moje slike bodo večinoma črno-bele, te od očeta pa barvne.«

Hanzi Reichmann

Stefan Reichmann